

DE L'OPERA

TOM. 4.

KB230

.A3

T45

1726

v.4

c.1

340

copied

JO. BAPTISTÆ
DE LUCA
VENUSINI,

S. R. E. Presbyteri Cardinalis;

THEATRUM
VERITATIS & JUSTITIÆ,

SIVE DECISIVI DISCURSUS PER MATERIAS, SEU TITULOS
distincti, & ad veritatem editi in forensibus controversiis Canonici & Civilibus,
in quibus in Urbe Advocatus pro una partium scripsit, vel consultus respondit.

LIBER QUARTUS,

Cujus I. Pars de Servitutibus prædialibus, Usufructu,
& utroque Retractu; II. de Emphyteusi; III. de Locatio-
ne, & Conductione.

CUM NONNULLIS RECENTISSIMIS SACRÆ ROTÆ
Romane Decisionibus ad materiam spectantibus; nec non Annotationibus, ac Discursibus, qui antea in Supplementis extabant, suis locis optime adjectis.

VENETIIS, MDCCXXVI.

Ex Typographia Balleoniana,
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

INDEX ARGUMENTORUM IN DISCURSIBUS

Qui habentur in Prima Parte Quarti Libri, de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque retractu.

DISC. I.

Neapolitana edificii, seu altius non tollendi.
De servitute altius non tollendi edificia, ex quibus tollatur aspectus maris juxta Constitutionem Zenonis Imperatoris.

De constitutionibus Græcis non contentis in antiquis Codicibus, sed de novo traductis, & insertis in Codicibus modernis, An habeant vim legum, præsertim de dicta Constitutione Zenonis.

De inventione, & usu legum civilium Romanorum juxta compilationem Justiniani, & aliqua de non usu, quando tollit vim legum.

Et de privilegio Religiosorum circa prohibendum aspectum vel introspetum in eorum Monasteria, vel Conventus.

DISC. II.

Januen. altius non tollendi, seu ne luminibus officiat.

An, & quando vicinus prohibere possit vicino edificare in proprio solo, suamque domum altius extollere, ne ejus domus luminibus officiat, vel impediatur aspectus.

DISC. III.

Firmana servitutis.
De probatione servitutis prospectus pro adminicula, & præsumptiones, ne scilicet quis in proprio muro propria domo construere possit fenestras, vel aliquid novum opus facere, quod respondeat domui, vel area vicini, ac prospectum præjudicalem causet.

DISC. IV.

Camerinen. edificii.
An & quando vicinus uti possit muro adjacenti alteri edificio, illum altius elevando, seu fenestras vicino præjudiciales aperiendo; Et quando murus dicatur proprius, vel communis.

Et de Statutis Civitatis Camerini in hac materia disponentibus, eorumque interpretatione.

DISC. V.

Romana fabrica de Mancinis.
De facultate Edilium, seu Magistrorum viarum concedendi uni vicino locum, seu situm publicum in alterius vicini præjudicium, an competeat necne. Et de facultate vicini utendi muro alterius vicini soluto appodio, etiam obsecrando lumina, seu fenestras; Et aliqua de sententia provisionali ad notam text. in cap. penult. & fin. de nov. oper. nunciat. quando illi sit locus necne, & an admittat appellationem suspensivam.

DISC. VI.

Pisaurien. muri.
An & quando super muro communi existente inter duas domos possit unus altero invito superedificare.

DISC. VII.

Romana fabrica de Jambolinis.
De eadem materia nunciationis novi operis, & altius non tollendi, ac de facultate vicini superedificandi in muro communi altero invito; Et quando attentate edificatum demoliri debeat necne.

DISC. VIII.

Romana elevationis muri.
De eadem materia utendi muro communi divisorio, illumque altius elevandi.

DISC. IX.

Romana appodii.
De usu muri communis, & an elevari possit edificium, per Card. de Luca, Lib. IV.

quod claudantur fenestree ab alio vicino in eodem muro constructæ.

DISC. X.

Sancti Severini edificii.
An in domo pluribus communi cum distinctione solariorum, seu apartmentorum, quia nempe unus sit dominus appartamenti superioris, alter vero inferioris, possit unus in sua parte aperire portas, vel fenestras, sed aliud novum opus facere altero invito.

DISC. XI.

Romana Domus.
De eadem materia muri intermedii inter duas domos, an sit proprius unius, vel communis, Et an vicinus possit altero invito altius elevare, & signa immittere etiam obturando fenestram ibi existentem.

DISC. XII.

Laurentiana edificii.
De servitute conventionali, seu pacto inter vicinos super facultate affirmativa, vel negativa edificandi. An sit reale transitorium etiam ad quemcumque rei dominantis possessorem, vel potius sit personale extinguendum cum persona, & non transmissibile, vel cessabile. Et aliqua etiam de usu muri communis, vel adjacentis.

DISC. XIII.

Romana altius tollendi de Ostivis.
De materia nunciationis novi operis adversus edificare volentem in suo ejusque domus altius extollere, an id liceat, ubi luminibus scalarum vicini officiat; Et an in talis aliquid peculiare in jure statuatur, vel potius procedat in scholis.

DISC. XIV.

Romana de Aste.
Vicino volente murum communem lateralem altius extollere supra rectum vicini, & in parte eminentiori aperire fenestras, vel alia facere ultra tignorum subdantationem, An vicinus nolens altius ejus domum tollere, juste se opponat, & impedire possit.

DISC. XV.

Laurentiana altius tollendi.
An & quando liceat in muro proprio, vel communi edificare, ac altius tollere in præjudicium vicini, vel consortis.

DISC. XVI.

Alexanen. fenestra.
De servitute prospectus laicorum ex eorum domibus intus Ecclesias, Et an id permittendum sit Baronibus, & locorum Dominis.

DISC. XVII.

Romana edificii super Ecclesiam.
De edificio supra Ecclesiam, vel ejus partem. An sit permittendum, & an cautio damni infecti per edificare volentem oblata, sufficiat, & admittenda sit.

DISC. XVIII.

Januen. altius non tollendi.
An & quando unum Monasterium Monialium se opponere possit alteri contiguo Monasterio etiam Monialium, eiq; impedire altiore elevationem ob præjudicium luminum, vel Solis, aut salubrium ventorum, & aeris suffocationem.

DISC. XIX.

Romana prospectus.
De eadem materia edificii, ex quo resultat prospectus ad Monasteria Monialium.

DE LUCA

THEATRUM

LIBER QUARTUS

UM NONNULLI RECENTISSIMI SACRE ROTÆ

UNIVERSAL
FONDO
D.B. PUBBLICA DEL ECCLIA

D I S C. XX.
Florentina edificii.
De edificio in muro communi, vel adiacente, & de prospectu activo, & passivo ad Monasteria Monialium, ac edificii elevatione, per quam aris salubritas impediatur.

D I S C. XXI.
Romana elevationis de Capisuccis.
De eadem materia edificandi in suo unda habeatur prospectus ad Monasterium Monialium.

D I S C. XXII.
Romana edificii de Sigismundis.
De eadem materia edificii, ex quo habeatur aspectus ad Monasteria Virorum. Et an & quando emptyteuta imponere possit servitutem ab auram etiam penes dominum directum, vel alium ab eo causam habentem.

D I S C. XXIII.
Romana servitutis seu vie.
De servitute vie, seu transitu, quando acquisita, seu probata dicatur, & quale tempus necessarium sit ad illam preferendam. Et quid si antiquitus ibi adesset via publica in alterum locum postmodum translata, an id pretendenti servitutem suffragetur.

D I S C. XXIV.
Firmiana.
An & quando vicinus possit invito vicino projicere in platea, seu area communi, sive in via vicinali immunditias, & alia agere, que aliquid in commodum, vel impedimentum præsent.

D I S C. XXV.
Bonon. Aquarum.
An dominus fundi superioris, in quem ingreditur aqua, possit eam divertere à consueto cursu, quem habebat, in fundum inferiorem in istius præjudicium; Et quando huic dicatur de super acquisita servitus.

D I S C. XXVI.
Romana decursus Aquarum.
An dominus fundi, in quem aqua aliunde profuens ingreditur, dicatur ejusdem aquæ dominus, illamque possit pro ejus libito à consueto cursu divertere in præjudicium vicini habentis fundum inferiorem.

D I S C. XXVII.
Sutrina aque.
Quando Dominus fundi, in quo aqua nascitur, possit illam à consueto cursu divertere in præjudicium vicinorum.

Et de Officio judicis competente pro concessione usus aquæ, vel alterius servitutis etiam invito domino.

D I S C. XXVIII.
Rossanen. usus Aquæ.
De divisione usus aquæ fluminis per tempora, & contractas inter possidentes prædia adiacentia. Et an hic modus immutari valeat.

D I S C. XXIX.
Carpentorat. Aquarum.
De materia aquarum. Et sub earum concessione que veniant, Et que concedenti reservata censeantur, Et de possessorio retinenda; seu de manutentione in proposito competente.

D I S C. XXX.
Sancti Severini aquarum.
Aqua concessa uni pro usu molendini, vel alio, an concedi possit alteri pro eodem, vel simili usu in primi concessionarii præjudicium.

D I S C. XXXI.
Urbevetana decursus Aquarum.
An Dominus fundi, in quo aqua nascitur, possit illam pro suo libito divertere in præjudicium vicinorum, & quid in præjudicium usus publici.

D I S C. XXXII.
Romana Putei.
De jure hauriendi aquam à puteo existente in domo vicini, An & quando competere dicatur jure servitutis, vel potius jure condominii; Et de possessorio in hac materia competente, Et an & quando una domo divisa in plures partes, seu membra, constituta, censeatur servitus in una parte ad favorem alterius, super juribus, & commoditatibus, que habebantur in tota domo, quando erat unita.

D I S C. XXXIII.
Mutinen. Aquæ hauritus.
An Dominus putei, vel fontis, à quo vicinus aquam haurire solet, possit puteum suffocare, seu fontem alio divertere in præjudicium vicini, Et per quantum tempus

hec servitus aquæ hauritus, seu ducendi aquam præferatur.

D I S C. XXXIV.
Romana Aquæ.
Concessio aquæ, an & quando sit precaria, & quandoque revocabilis, vel potius perpetua, & irrevocabilis.

D I S C. XXXV.
Nepesina Collectæ.
De jure pascendi, seu jure vendendi herbas, & pascula competentem Communitati, etiam in fundis, & prædiis privatorum cum jure prohibendi eisdem jus pascendi. Et quando hoc jus competere dicatur Communitatibus, seu aliis ratione condominii, vel ratione servitutis. Et aliqua de prescriptione hujus servitutis juris pascendi, an requiratur immemorabilis ratione causæ discontinuæ, vel potius sufficiat ordinaria, ratione causæ continuæ.

D I S C. XXXVI.
Amerina juris pascendi.
De controversiis super jure pascendi in territorio, que verti solent inter Baronem, seu Dominum, & vassallos, seu habitatores loci, & de differentia inter Baronem, seu Dominum habentem hoc jus in sola ratione jurisdictionali, & ex prescriptione, vel ratione domini ipsius territorii.

D I S C. XXXVII.
Tusculana juris pascendi.
An communitas, sua particularis habentes jus pascendi in fundis & terriis apertis, seu campestribus declinatis ad segetes, prohibere possint dominis, ne sepius, vel foventes recingant, atque ad alium usum, puta vinearum reducant.

D I S C. XXXVIII.
Coran. Cisternæ.
De eadem materia. An domini, & possessores agrorum, & prædiorum apertorum, seu campestrium, possint ea cum muris, sepiibus, vel foventes recingere in præjudicium juris pascendi competentis Communitati, vel civibus.

D I S C. XXXIX.
Portuan. juris pascendi.
De jure pascendi competente Communitati, vel civibus in terris & prædiis privatorum. Et an possit simul stare quoddam jus sit Baronis, & Domini loci, & tamen quod Communitas pro majori pretio pascula vendat.

An positio dicti jure pascendi, possint particulares domini terrarum, & prædiorum immutare eorum statum, eoque reducere ad cultum, sive ad præta pro statum coglegendis, ac tali casu prohibere pascula.

D I S C. XL.
Camerinen. Arventuarum.
An usus, seu facultas pascendi in montibus, & forestis, a-llique locis campestribus, competens Civibus & Incolis loci suffragetur pro animalibus exterorum, que per eorundem Civium, & incolas tenentur in foecum. Et an dictus usus competat pro animalibus, possint teneantur ad industriam & mercaturam. Et aliqua de privilegio, seu facultate competente pro animalibus vaccinis potius quam pro aliis, quodque ab istis ad alia argui non potest.

D I S C. XLI.
Spoliana juris pascendi.
An Communitas facere possit Statuta adimentia, vel restringentia civibus, & incolis naturalium civicam facultatem pascendi cum eorum animalibus in patrio territorio, Et an in hoc suffragentur privilegia, que per dohanam ejus affidatis conceduntur.

D I S C. XLII.
Sabinen. juris lignandi.
De usu lignandi, seu pascendi, & aquandi competente Civibus, vel incolis, Et an per loci Dominum prohiberi possit.

D I S C. XLIII.
Tuscanen. Pascurum.
De juribus & privilegiis Dohane, seu Dohanerorum in prælatione affectus, seu emptionis banitarum, aliorumque pascurum, An talia privilegia locum habeant, ubi Communitas banitarum, seu pascurum domina illa vendit, seu locat ejusdem loci civibus & incolis pro eorum animalium usu, & commoditate.

D I S C. XLIV.
Nepesina, seu T. ulpharum.
De iisdem privilegiis Dohane super prælatione in emptio-

ne banitarum, & pascurum, & nellorum domini illa vendere, seu locare possint absque Dohanerorum requisitione, Ac de eorumdem privilegiorum limitatione in locationibus ad longum tempus, Et quando talis dicatur locatio, ut sub hujusmodi exceptione cadat.

D I S C. XLV.
Romana damni infecti.
Vicinus agens in suo prædio opus, per quod damnum vicino inferatur, & cautionem præbens de damno infecto, quomodo illud jam eventum rescire teneatur, Et ad quid cogi valeat.

D I S C. XLVI.
Romana expurgationis, seu damnorum, & expensarum.
An vicinus agere possit contra vicinum ad damna sibi illata à locustis, seu brucis à fundo vicini provenientibus, ex eo quod illas in proprio fundo expurgare neglexit. Sive an vicino liceat propria autoritate, ut suo damno consulat, expurgare fundum vicini, atque ab eo expurgationis expensas repetere.

D I S C. XLVII.
Tuderina.
Pecunia inventa in domo testatoris, an spectet ad usufructuarium, vel ad proprietarium, Et an in odium usufructuarii non manifestantis veram quantitatem pecuniarum, vel aliorum mobilium, sufficiat imperfecta probatio.

D I S C. XLVIII.
Ferolien. Usufructus.
De usufructu relicto heredi, & legato, quomodo inter eos dividatur, Et an mortuo herede, cui datus est usufructus, in tunc ad favorem legatarii jus accretionis, vel non decrendendi, vel potius potius deficiens spectat ad substitutum.

De cautione præstanda per usufructuarium, & an illa non præstita faciat fructus suos. Et aliqua de consuetudine *Bulgari* super resolutione legati usufructus in alimenta, An scilicet intret etiam in socru, vel in alia persona ultra uxorem.

D I S C. XLIX.
Eadem Ferolien.
Ad intellectum textus in *auth. cui relicti, C. de iudicia viduate tollenda*, An scilicet, & quando, mulier cui relictus est usufructus sibi lege viduitatis servandus, illum percipiat in primo anno; Et an dicta lex viduitatis adjecta in gerundio importare dicatur conditionem, vel modum.

D I S C. L.
Firmiana Usufructus.
Ad consuetudinem *Bulgari*, An scilicet, & quando legatum usufructus relicto uxori importet solum alimenta vel potius usufructum formalem; Et quando tale legatum dicatur correptivum, ita ut cessante causa cesset.

D I S C. LI.
Civitat. Castell.
De usufructu uxori relicto, an resolvatur in alimenta juxta consuetudinem *Bulgari*, vel potius importet usufructum formalem; Et quatenus istum importaret, An cautio perneceffe præstanda sit, vel potius ipsius uxoris paupertas excalet; & quando illa præstari debeat; Et an sufficiat unica per quemcumque usufructuarium generaliter præstanda, vel accedere debeat altera Mutiana; Et aliqua de diminutione usufructus relicti secunda uxori cum participatione filiorum primi matrimonii.

D I S C. LII.
Bononien. Usufructus.
An, & quando legatum usufructus relicto uxori resolvatur in alimenta juxta consuetudinem *Bulgari*, vel potius importet verum, & formalem usufructum.

Et quando usufructus, vel habitatio, que relinquitur uxori, vel alteri una cum filiis, vel heredibus in sumul vivere debentibus cessent, si talis vita simultanea sequi non potest.

D I S C. LIII.
Romana Armararie.
Usufructuarium rerum mobilium, que usu consumuntur, seu atteruntur, & veterantur, quomodo cavere debeat, an scilicet de restitendis ipsis rebus prout reperientur, vel de restituendo valorem spectato tempore incepti usufructus.

D I S C. LIV.
Romana Usufructus.
De usufructuario universaliter hereditatis, in qua admixta sint bona stabilia, & mobilia diversarum specierum, quam cautionem præstare debeat, & que bona mobilia per usufructuarium finito usufructu restituenda sint in ipsa specie, & que in pretio, seu estimatione, & an proprietarius invito usufructuario vendere possit bona, que usu non consumuntur, sed atteruntur, ut pretium investigatur, vel de converso. An id fieri, vel peti possit per usufructuarium invito proprietario.

D I S C. LV.
Romana de Pizzatis.
Relicto usufructu heredi pro medietate, & pro alia medietate extraneo, An ob hæredis incapacitatem habendi legatum, totus usufructus accretat legato. Et quando de legato usufructus alteri relicto participet hæres.

D I S C. LVI.
Recanaten. Hereditatis.
Usufructuarium, cui restituta fuerunt sortes censuum, An teneatur easdem reinvestire in alios census, ita ut sequatur resolutione usufructus, proprietarius contra ipsum, vel ejus heredem actionem habeat ad damna, & interesse ob investimentum non factum.

D I S C. LVII.
Senen.
Onus solvendi debita & onera hereditaria an spectet ad proprietarium, vel ad usufructuarium; Et quando hic dicatur universalis, vel particularis.

Extinctio census an fieri possit per proprietarium sine usufructuario; Et quatenus fiat, an valeat conventio, per quam proprietarius pro pecunia in eum obventa ex restitutione sortis solvat usufructuario fructus, seu usuras.

D I S C. LVIII.
Romana Primogeniture.
Usufructuarium universalis an consequi debeat usufructum de totis bonis remanentibus facta detractione tam legitimæ, quam aris alieni, quamvis creditores, vel filii adhuc non urgeant, neque ad bonorum separationem procedatur; Et sic an commodum medii temporis ex creditorum, vel filiorum negligentia resultans sit hæredis proprietarii, vel potius usufructuarii; Et de debitis hereditariis solvendis, An illorum solutio spectet ad heredem proprietarium, vel ad usufructuarium.

D I S C. LIX.
Romana annue præstationis.
Usufructus, vel alius jus vitalium, An cedi possit, & quatenus de consensu proprietarii, vel dicti juris debitoris cedatur, an & ex cuius persona cessare, & extingui dicatur.

D I S C. LX.
Romana Usufructus.
De usufructu legali debito patri in bonis adventitiis filii quando cesset, præsertim ex tacito & conjecturato iudicio illius, à quo bona obveniunt. Et incidenti quid sit in feudis, & bonis jurisdictionalibus.

D I S C. LXI.
Maceraten. Usufructus.
De eodem usufructu legali debito patri in bonis adventitiis filii, an & quando cesset, si filius est clericus, & qualis clericatus requiratur. Et an talis usufructus locum habeat in iis que obveniunt in filium ex eadem dispositione, ex qua etiam pater aliquid obtinet. Et quid de bonis obventis cum vinculo fideicommissi, seu primogeniture.

D I S C. LXII.
Romana Legati.
De eadem materia usufructus legalis patri competentis in bonis adventitiis filii, An locum habeat in iis bonis, que obveniunt ex iudicio illius testatoris, qui in eadem dispositione patrem quoque in aliquo honoravit.

D I S C. LXIII.
Bonon. Usufructus de Pepalis.
An usufructus legalis debitus patri in bonis adventitiis filii competat in bonis fideicommissis, vel primogenituræ subjectis.

D I S C. LXIV.
Engubina Usufructus.
De eadem materia usufructus legalis competentis patri in

bonis adventitii filiorum, an cesset ob contrariam voluntatem testato is.

D I S C. LXV.

Romana, seu Albanen. Legati.

Facto legato habitacionis, seu hospitii in certa domo per heredem legatario prestanti, An talis domus alienari possit cum dicto onere per emptorem adimplendo, vel potius legatarius impedire possit alienationem, ac petere sibi prestanti hospitium ab ipso heredem, licet recufando illud recipere a tertio.

D I S C. LXVI.

Romana Legati habitacionis.

Relicta alicui habitacione cum heredem, an legatarius possit suum jus alteri cedere, ac domum, vel partem pro ejus habitacione assignatam locare; Et an e converso heres possit domum solite habitacionis in preiudicium legatarii locare, seu alios ad habitandum introducere; Et de qua domo hujusmodi legatum intelligendum sit; ac aliis ad materiam &c.

D I S C. LXVII.

Romana Mansorum.

Facta per donatorem, vel concedentem reservatione aliquarum mansorum pro ejus habitacione, An reservata etiam censeatur alie necessaria, vel congrua officinae, & mansiones pro familia, quavis non exprimat, &c.

D I S C. LXVIII.

Senen. Juris congrui.

De Constitutione Federici Imperatoris, quae incipit Sancimus, de jure prothomifcos, An dicatur lex Imperialis ubique attendenda tanquam lex, vel potius sit lex particularis Regnorum utriusque Siciliae, extra quae, ubi est in usu, attenditur potius tanquam consuetudo, quam tanquam lex. Et quatenus uno, vel altero modo censenda sit, An illa verba, in eius fine, per quae Ecclesiae negatur jus congrui iuris authentica necne; Et quomodo intelligenda veniant.

D I S C. LXIX.

Senen. Retractus.

An & quando jus congrui ratione vicinitatis competens ex Constitutione Sancimus, locum habeat, ubi intermediet via, & quae via species, seu qualitas requiratur, ut cessare faciat vicinitatem, atque excludat jus congrui.

D I S C. LXX.

Senen. Juris prothomifcos.

An jus prothomifcos competat necne Hebraeis contra Christianos, Qua occasione generaliter agitur, An Hebraei gaudeant in omnibus etiam cum Christianis statutis, & legibus municipalibus, sive iis, quae ex equitate inducta vel statuta sunt.

Et an promissio de vendendo importet venditionem ad effectum retractus.

Et quid in concursu plurium vicinorum, cuius debeat esse potior conditio, potissimum ubi in uno concurrat etiam consortium.

D I S C. LXXI.

Narnien. Retractus.

An jus congrui competens ex statuto laicali, locum habeat in alienationibus, quae sunt a laico in clericum, vel e contra; Et an tale statutum fieri possit a Civitate, vel loco recognoscen te superiori; Qua occasione agitur, an sit exorbitans & odiosum, vel potius favorabile. Et an procedat in venditionibus sub hasta.

D I S C. LXXII.

Vulturna Retractus.

De concursu plurium vicinorum ad eundem retractum rei dividuae, vel respectu individuae, quis praefertri debeat, Et quid ubi unus praevenerit in acquirendo, An esse debeat melior conditio praecipuans.

Et de Statuto loquente de vicino in numero singulari, an conveniat ubi sunt plures vicini, ita ut numerus singularis resolvatur in pluralitates.

D I S C. LXXIII.

Viterbien. Retractus.

An jus congrui locum habeat in contractu permutationis, quoties bona non adaequant, sed aliquid refunditur in pecunia.

D I S C. LXXIV.

Romana Pralationis.

Vendita, seu locata domo ad vitam, cumam competat ejus ratiore retractus vicinitatis, An venditori, seu locatori, vel potius ementi, seu conducenti ad vitam; Et cujus persona in proposito spectanda sit.

Quando domus dicatur una, vel dicantur plures ad effectum juris retrahendi vicino competens, An scilicet in toto, vel in sola parte adjacenti.

D I S C. LXXV.

Romana Retractus Vincae.

An, & quando cesset jus congrui ob renunciationem extrajudicialiter factam, seu declarationem, quod non habebat animum retrahendi, Et quae verba ad hunc effectum requirantur, Et aliqua de compatibilitate, vel incompatibilitate retractus praelativi cum coactivo, ita ut intendendo unum, alteri censeatur renuntiatum, necne.

D I S C. LXXVI.

Romana Retractus Apothecae.

De retractu praelativo, An competat in contractu permutationis, Et an hac adesse dicatur ubi major est pecunia que refunditur, quam valor rei permutatae.

Et de termino anni a Gregoriana Constitutione retrahenti praescripto ad adimplendam formam ibi traditam, An curat pendente lite super retractu, vel potius ista excuset a cursu temporis.

D I S C. LXXVII.

Romana Retractus de Vivaldis.

De retractu ex Gregoriana Constitutione competente vicino adversus novum voluntarium emptorem, An procedat contra alterum aequae vicinum ementem, Et an ad effectum retractus praelativi concurrere debeant eadem requisita retractus coactivi. Et aliqua de lapsu anni per eandem Constitutionem ad retrahendum praescripti.

D I S C. LXXVIII.

Romana Retractus de Procacibus.

De requisitis per Bullam Gregorianam ad retractum praelativum, vel coactivum, & quae magis in uno quam in altero concurrere debeant.

D I S C. LXXIX.

Romana Retractus domus.

De retractu coactivo competente ad domum vicinam pro domus propriae ampliatione ad Urbis ornamum ex Constitutione Gregorii XIII. An & quando competat necne, Et de illius requisitis.

D I S C. LXXX.

Romana Transactionis.

An retractu coactivo ad publicum ornamum competentem per Constitutionem Gregorii XIII. possit per pactum renunciar, vel potius ob favorem publicum renunciatione non obstante intentari possit.

D I S C. LXXXI.

Romana Recessus a retractu.

An ille qui intendit vendi & obtinuit retractum coactivum cum solita obligatione de edificando in forma, possit de consensu domini rei retractu poenitere, illamque domo restituere, vel potius in invitum cogi valeat per Aediles pro publico ornamtu ad adimplendam obligationem.

D I S C. LXXXII.

Romana Inquilinatus.

De retractu praelativo intentato per vicinum contra novum emptorem, qui esset rei empte conductor, an hic illum impediat ratiore praelationis inquilino etiam competentis; Et an conductor domus, qui eam non inhabitat, dicatur inquilinus, de quo loquitur Bulla Gregoriana.

D I S C. LXXXIII.

Cracovien. Domus.

De retractu coactivo competente ex dispositione juris communis Ecclesiae, seu loco sacro per text. in l. si quis sepulchrum ff. de religiosis sumptibus funerum, an procedat contra aliam Ecclesiam, Et de illius requisitis, & quando intret necne.

D I S C. LXXXIV.

Romana Praevis.

In retractu per Ecclesiam, seu Monasterium intentato ex privilegio legis si quis sepulchrum, vel similibi ad edificationem de novo ab aliquo constructum, quale pretium rescindendum sit, an scilicet quanti opus valeat, & aestimatur, vel potius quod est impensum; Et an ille qui retractum paritur, praetendere possit damna, & interesse lucri cessantis, vel damni emergentis pecuniae in opus erogatae pro eo medio tempore.

D I S C. LXXXV.

Romana praelationis conventionalis.

De retractu, seu jure praelationis conventionalis, ut scilicet volens alienare ejus bona teneatur alterum praeferre, An

An sit cessibilis, & transmissibilis in heredes alioque extraneos, vel potius sit personalis, Et aliqua de ejus praescriptione.

D I S C. LXXXVI.

Romana praelationis Apostolicae.

De praelatione competente Provisori Palatii Apostolici in emptione, vel assidu sicutum, & locorum ad venerationem desinatorum, Et quando huic praelationi censeatur renuntiatum per declarationem verbalem contrariam.

D I S C. LXXXVII.

Romana Retractus.

De retractu conventionali ex pacto de retrovendendo, an & quanto tempore praescribatur; Et quatenus in retrovenditio tricennalis, an adveniat illam competat restitutio in integrum heredi ex capite ignorantiae, vel ex alia causa.

D I S C. LXXXVIII.

Romana Calverum.

De retractu conventionali, seu jure praelationis concessio emptori rei venditae cum pacto de retrovendendo, quatenus alteri venderetur, An competat ubi venditor alteri cedit ipsum jus redimendi, quod scilicet in isto pignus emptor praefert debeat. Et quatenus praelatio intret in casu simplicis cessionis, vel venditionis, an intret ubi tale jus cederetur ex causa transactionis.

EX SUPPLEMENTO.

D I S C. LXXXIX.

Romana attentatoris.

De attentatis in hac materia novi operis, & an & quando edificatum debeat demoliri, & an & quando.

D I S C. XC.

Romana transmissio, vel Cancelli.

De via vicinali rustica inter plures vineas, aliaque rustica praedia, an illa per unum ex vicinis altero invito, eludi possit, cum porta, feu Cancellis, & quomodo.

D I S C. XCI.

Romana Pariteris.

An, & quando vicinus possit adjacentis, seu lateralis muri grossiorem diminueri, illum, ut vulgo dicitur, ex carnicando pro ampliatione mansionis, vel alia commoditate, altero vicino fei opponente.

D I S C. XCII.

Romana Penetrae.

An & quando volens aetere penetrare in suo muro, prohiberi possit per vicinum, vel cogi ad ponendum in ea Cancellos, vel ferratas.

D I S C. XCIII.

Farfien. Aquarum.

De servitute recipienda aquam pluviam, vel aliam praedii vicini in praedio proprio; An & quando intret, necne; Et e converso, an aqua praedii superioris diverti possit a consueto cursu in praedii inferioris.

D I S C. XCIV.

Parmen. Contribucionis.

De servitute necessaria, quam Vicinus in proprio praedio pro aliorum vicinorum praediorum commoditate, vel utilitate pati teneatur; Et de modo taxae, vel contributionis Vicinorum in expensis aggerum pro impedienda inundatione.

D I S C. XCV.

Spoletana Juris praesentis.

De communione piscuorum, vel juris praesentis, an sit ad libitum dissolubilis, Vel quatenus ea durare debeat, quomodo practicanda sit.

D I S C. XCVI.

Romana Retractus.

De concursu duorum Vicinorum in eodem retractu coactivo ad intellectum bullae Gregorianae §. 12. & quando dicatur casus mixtus sub ea non comprehensus; Et an causa pendens coram diverso Judge super domino, vel pertinentia aedificii retrahens, impedit cursum cause retractus, donec altera terminetur.

D I S C. XCVII.

Romana Retractus.

An retractus competens ex Bulla Gregoriana, competat ad bona possessa per Ecclesiam, vel Hospitalia, aliave loca Pia.

D I S C. XCVIII.

Romana Retractus.

An valeat pactum resolutivum venditionis in eventum, in quem vicinus, vel inquilinus intenderet retractum, ob quem ea non possit sortire effectum in ipso emptore; Et quomodo suffragetur Apostolica derogatio juri retrahendi; Et de concursu inter Inquilinum, & Cenarium.

D I S C. XCIX.

Romana Retractus.

An concurrentibus omnis requisitis retractus coactivi, adhuc tamen ei locus esse non debeat in aedificiis ignobilibus & imperfectis utpote deservientibus pro officinis palatii, vel alterius nobilissimis aedificiis adjacentis.

D I S C. C.

Romana Retractus Magazeni.

An & quando intret retractus coactivus, juxta Bullam Gregorianam in aedificiis Urbis destinatis ad usum magazeni, vel repositorii &c.

D I S C. CI.

Romana Retractus.

De termino quindecim dierum praescripto per Bullam Gregorianam in retractu praelativo, an currat a die exequata citationis, vel a die ejus reproductionis.

D I S C. CII.

Romana Associationis.

De libertate rei retrahende ad praescriptum Bullae Gregorianae a vinculis, & oneribus cum eorum transference in pretium, quando procedat, Et quando ad hunc effectum dicatur servata forma Bullae, necne.

D I S C. CIII.

Romana Vincae.

An retractus praelativus competens in Urbe vicino ex Bulla Gregoriana, locum habeat in concessione emphyteutica.

D I S C. CIV.

Rossanen. Retractus.

An Constitutio de Jure prothomifcos super retractu praelativo vicinitatis, locum habeat cum Clericis, & quid accedente consuetudine, & qualis esse debeat.

Et quando permutatio ad hunc effectum habeat speciem emptionis, seu venditionis.

D I S C. CV.

Romana Retractus.

De retractu coactivo an intret, necne, Et quando in hac materia intret vitium litigiosum in emptione facta post intentatum retractum contra venditorem.

D I S C. CVI.

Bononien. Ufructus.

De eadem materia, de qua supra, disc. 60. & segg. An scilicet & quando usufructus legalis patri debitus in bonis adventitii filii, cesset ex contrario judicio ejus, a quo bona proveniunt; Et incidenter quid operetur patria potestas. Et de modo tenendo in judicio Possessorio, quando scilicet congruat videre de bono jure.

D I S C. CVII.

Fulginate. locorum montium.

An filius sit prohibitus alienare proprietatem bonorum adventitiorum ratiore usufructus legalis, quem Pater in eis habeat.

D I S C. CVIII.

Romana dotis.

An usufructuarius teneatur conficere inventarium, & quatenus non conficiat, ad quid teneatur; Et quando facultas alienandi, vel disponendi data usufructuario importet etiam proprietatem; Et de perlicu aliis congenerentibus interpretationem legati usufructus ut in summatio.

D I S C. CIX.

Florentina Retractus.

De eadem materia, de qua supra, disc. 74. An scilicet competat retractus emptori rei contiguae ad vitam, vel ejus domino, & venditori.

D I S C. CX.

Romana elevationis.

De elevatione propiti aedificii, an & quando impediri possit a vicino ratiore praedicii luminum, & de spatio inter vicinum, & alterum aedificium.

D I S C. CXI.

Florentina Incisionis Arborum.

De Statuto Florentino super incisione arborum infructiferae prope praedium vicini, in qua specie arborum procedat; Et an in ultimis, aliisque arboribus, quibus vites ad formam arbuti alligatae sunt.

INDEX CAUSARUM

In hoc titulo de Servitutibus.

- A**
 Alexanen. fenestraz, disc. 16.
 Amerina Jurisfacendi, disc. 36.
- B**
 Bononien. Aquarum, disc. 25.
 Ufusfructus de Cataneis, disc. 52.
 Ufusfructus de Populis, disc. 63.
 Ufusfructus, disc. 106.
- C**
 Camerinen. A tentatorum, disc. 40.
 Edificii, disc. 4.
 Carpendoratem. aquarum, disc. 29.
 Civitatis Castell. disc. 31.
 Corana Cluzæ, disc. 38.
 Cracovien. Domus, disc. 83.
- E**
 Eugubina ususfructus, disc. 64.
- F**
 Farsen. aquarum, disc. 69.
 Firmana, disc. 24.
 Servitutis, disc. 3.
 Ufusfructus, disc. 50.
 Florentina Edificii, disc. 20.
 Florentina incisionis arborum, disc. 111.
 Retractus, disc. 109.
 Forolivien. ususfructus, disc. 48.
 Eadem, disc. 49.
 Fulginaten. locorum montium, disc. 107.
- I**
 Januen. Altius non tollendi, disc. 8.
 Altius non tollendi, seu ne luminibus officiat, disc. 3.
- L**
 Laurentana altius tollendi, disc. 15.
 Edificii, disc. 12.
- M**
 Maceraten. Ufusfructus, disc. 61.
 Mutinen. aque haustus, disc. 33.
- N**
 Narnien. Retractus, disc. 71.
 Neapolitana Edificii, disc. 1.
 Nepefina Collectæ, disc. 35.
 Seu Tulpharum, disc. 44.
- P**
 Parmen. contributionis, disc. 94.
 Pisaurien. Muri, disc. 6.
 Portuen. Jurisfacendi, disc. 39.
- R**
 Recanaten. Hereditatis, disc. 56.
 Romana Altius tollendi de Ortinis, disc. 13.
 Annue præstationis, disc. 59.
 Appodii, disc. 9.
 Aque, disc. 34.
 Aromararie, disc. 53.
 De Alie, disc. 14.
 Romana associationis, disc.
 A tentatorum, disc. 89.
 Castrorum, disc. 88.
 Damni infecti, disc. 45.
- D**
 Decursus aquarum, disc. 26.
 Domus, disc. 11.
 Douis, disc. 17.
 Edificii de Sigismundis, disc. 22.
 Edificii supra Ecclesiam, disc. 17.
 Elevationis, disc. 110.
 Elevationis de Capisuechis, disc. 22.
 Elevationis Muri, disc. 8.
 Expurgationis, disc. 46.
 Fabricæ de Jambolinis, disc. 7.
 Fabricæ de Mancinis, disc. 5.
 Fenestraz, disc. 92.
 Inquinianus, disc. 82.
 Legati, disc. 62.
 Legati habitationis, disc. 66.
 Seu Albanen. Legati, disc. 65.
 Mansionum, disc. 66.
 Parietis, disc. 91.
 De Pizzattis, disc. 55.
 Prælationis, disc. 74.
 Prælationis affictus, disc. 86.
 Prælationis Conventionalis, disc. 85.
 Præti, disc. 84.
 Primogenituræ, disc. 58.
 Prospectus, disc. 19.
 Putei, disc. 32.
 Recessus a retractu, disc. 81.
 Retractus apothecæ, disc. 76.
 Retractus Domus, disc. 79.
 Retractus de Procaccinis, disc. 78.
 Retractus, disc. 96.
 Retractus, disc. 97.
 Retractus, disc. 98.
 Retractus, disc. 99.
 Retractus Magazeni, disc. 100.
 Retractus, disc. 101.
 Retractus, disc. 105.
 Retractus Vineæ, disc. 75.
 Retractus de Vivaldis, disc. 77.
 Retrovenditionis, disc. 87.
 Servitutis, seu via, disc. 23.
 Transactionis, disc. 80.
 Transitus, vel Cancelli, disc. 90.
 Vineæ, disc. 103.
 Ufusfructus, disc. 54.
 Ufusfructus, disc. 60.
 Rossanen. usus aque, disc. 28.
 Retractus, disc. 104.
- S**
 Sabinen. Juris lignandi, disc. 42.
 Sancti Severini aquarum, disc. 30.
 Edificii, disc. 10.
 Senen. disc. 57.
 Juris congrui, disc. 68.
 Juris prothomiseos, disc. 70.
 Retractus, disc. 69.
 Spoletana Jurisfacendi, disc. 41.
 Spoletana Jurisfacendi, disc. 91.
 Sutrina aque, disc. 27.
- T**
 Tudertina, disc. 47.
 Tuscanen. pascuorum, disc. 43.
 Tusculana Jurisfacendi, disc. 37.
- V**
 Veliterna retractus, disc. 72.
 Viterbien. retractus, disc. 75.
 Urbevctana decursus aquarum, disc. 31.

INDEX

INDEX ARGUMENTORUM IN DISCURSIBUS

Qui habentur in Secunda Parte hujus Quarti Libri,
de Emphyteusi.

DISC. I.

Fulginaten. Domus.

De investitura præventiva, seu abusiva pro quando casus devolutionis bonorum emphyteuticorum advenerit, An fieri possit per Prælatum, vel alterum Principe inferiorum, Et de rationibus illam prohibentibus.

Et quatenus fieri possit, An id impediat primum emphyteutam possessorem ne suum jus alteri cedere possit, seu alias bona alienare, Et facta alienatione de assensu domini quinam ex istis præferatur. Et aliqua de emphyteusi concessa viro & uxori, principaliter in gratiam viri, An & quatenus uxori acquiratur.

DISC. II.

Alia Fulginaten. domus.

De eadem materia abusive investitura in supplantationem successoris, An dicatur talis, ubi fiat ab initio pluribus personis ad eorum tertiam generationem, cum hoc, quod prius una, deinde altera generatio potiarur.

DISC. III.

Forolivien. Emphyteusis.

In concursu matris & amite ultimi emphyteutæ, cui iustam portionem debita sit renovatio emphyteusis ex pacto & providentia.

An jus petendi renovationem sit hereditarium, vel sanguinis & proximitatis. Et quomodo ista regulanda sit.

DISC. IV.

Eadem.

An proximiori possessoris emphyteusis ultimi morientis, renovatio concedi possit & debeat, si adhuc alia extat persona comprehensa in investitura, qua proinde durare dicatur, subsidiarie vocata. Et aliqua de præscriptione, vel amissione juris petendi renovationem, Ac etiam de qualitate emphyteusis, an dicatur nova, vel antiqua, Et quis dicatur primus acquirens necne.

DISC. V.

Eugubina, seu Fanen. renovatiois.

An pro renovatione de necessitate concedenda per Ecclesias in aliquibus diocesis Status Urbini augeri possit laudemium, Et ad quam rationem istud debeat.

DISC. VI.

Fanen. seu Senogallien. emphyteusis.

De Indulto concessio per Urbanum VIII. pro aliquibus Civitatibus & Diocesis Status Urbini super necessaria renovatione faciendâ, absque eo quod Ecclesia possit proficere, An locum habeat, ubi prima concessio est nulla, itaut etiam si duraret, ab Ecclesia impugnari possit.

DISC. VII.

Senogallien. bonorum.

An Indultum Urb. VIII. concessum pro Statu Urbini super necessaria renovatione, loquum habeat obstante pacto in contrarium.

Et aliqua de questione possessorii inter Dominum directum, & emphyteutam successorem.

DISC. VIII.

Farsen. bonorum.

De renovatione concedenda hereditati ultimi morientis ad favorem creditorum, si nullus illam adeat.

Et de natura bonorum emphyteuticorum Abbate Farsen. Et an ea renovari possint proximioribus sanguinis ultimi morientis non habentibus qualiter hereditariam in præjudicium creditorum.

DISC. IX.

Civitatis Castell. emphyteusis.

De interpretatione investituræ emphyteuticæ Civitatis Castell. pro se, filiis & nepotibus masculis, & in istorum defectum pro una filia, vel nepote, qua aliam patris habuerit hereditatem; An scilicet importet emphyteusim ex pacto & providentia, vel potius hereditariam, seu mixtam; Et quoad vocationem filiarum feminarum. An censetur per vulgarem tantum, quatenus masculi non extent, vel etiam

per speciem fideicommissariæ, quatenus extent, & deficiant.

Et quid si plures filiarum feminarum adsint, An numerus singularis resolvatur in pluralitates, Et quatenus non resolvatur, cui ex pluribus filiabus debeat successio, vel renovatio; Et an dos à patre data hereditariam qualitatem importare dicatur, unde verificentur illa verba; *qua aliam patris habuerit hereditatem.*

DISC. X.

Senogallien. bonorum.

An renovatio importare dicatur novam concessionem, itaut agnatus proximior ultimi morientis, cui facta est renovatio, dicatur primus acquirens ad effectum disponendi, vel obligandi in præjudicium vocatorum.

Et quando concessio dicatur ex causa onerosa ad eundem effectum, ut primus acquirens disponere possit necne.

DISC. XI.

Cesenaten. bonorum.

Obvienti in divisione communis patrimonii in unum ex fratribus bonis emphyteutæ, ad quos omnes vocati sunt, istoque fratre moriente superstitibus filiis, An hujusmodi bona spectare debeant ad alios fratres, quorum respectu adhuc duret investitura, vel potius renovandi sunt filiis morientis.

Et aliqua in alio casu de eodem puncto, & de altero præstationis dandæ, vel denegandæ in emphyteusi.

DISC. XII.

Theatina renovatiois emphyteuticæ.

Quando dominus teneatur in vitis renovare, & an renovatio fieri possit, adhuc durante investitura, De emphyteuta ingrato; Et de melioramentis, vel expensis litium emphyteutæ per dominum rescissis.

Renovatio cui potius in concursu debeat; Et an agnatus teneatur eam recipere cum conditionibus oblati ab extraneo, vel remotiore.

DISC. XIII.

Romana Casal. veteris.

Facta concessione emphyteutica ad tertiam generationem masculinam, An talis concessio convenire possit filiæ feminæ, ut potè descendenti à masculo, itaut verbum generationis masculinæ sufficit verificari in persona generante, quamvis non verificetur in persona generata, vel potius in utraque generatione activa, & passiva requiratur qualitas masculina.

DISC. XIV.

Eadem Romana Casal. veteris.

A cujus persona initianda sint, ac regulanda generationes ad quas concessio facta est; Et in discrepantia inter capitula, & instrumentum, quid potius attendi debeat.

DISC. XV.

Bononiæ, seu Nonantulanæ bonorum.

An & quando in concessione ad tertiam generationem, includatur generatio activa ipsius acquirentis, itaut restringatur ad filios & nepotes, vel potius illa non inclusa, comprehendantur pronepotes.

DISC. XVI.

Romana domus de Capogallis.

De eadem materia, an scilicet, & quando sub generationibus comprehendatur activa ipsius acquirentis.

DISC. XVII.

Bonon. emphyteusis de Garberis.

Facta concessione alicui pro se, & pluribus nepotibus ex una filia appellatis nominibus expressis, & pro altero nepote ex altera filia, An isti nepotes vocati censentur, & succedant in capita, vel potius in stirpes, & representando quilibet eorum matrem.

DISC. XVIII.

Romana bonorum emphyteuticorum.

An in emphyteusi Ecclesiastica, masculinum concipiat femininum, itaut sub nomine filiorum & descendentium, veniant etiam femine; Et quatenus regulariter non veniant, an